തരിശു ഭൂമികളും
കടമെടുത്ത ഭൂമിയിലെ കൃഷിയും

(വിദഗ്ധാഭിപ്രായ രൂപീകരണ ശിൽപശാലയുടെ ശുപാർശകൾ)

KAU LIBRARY
809170
IR CGSAFED/WRS 2016

ഒക്ടോബർ 1, 2016

കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയിലെ കാർഷിക സ്ത്രീ പഠനകേന്ദ്രം
(Centre for Gender Studies in Agriculture and Farm Entrepreneurship Development)
നബാർഡിന്റെയും (NABARD) എന്റെ ഭൂമി ട്രസ്റ്റിന്റെയും
(Ente Bhoomi Trust) സംയുക്ത സഹകരണത്തോടെ സംഘടിപ്പിച്ച ശിൽപശാല

തരിശു ഭൂമികളും
കടമെടുത്ത ഭൂമിയിലെ കൃഷിയും

(വിദഗ്ധാഭിപ്രായ രുപീകരണ ശിൽപശാലയുടെ ശുപാർശകൾ)

KAU LIBRARY
809170
IR CGSAFED/WRS 2016

ഒക്ടോബർ 1, 2016

RECEIVED AS GRATIS
FROM Dr. K. V. Peter

കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയിലെ കാർഷിക സ്ത്രീ പഠനകേന്ദ്രം (**Centre for Gender Studies in Agriculture and Farm Entrepreneurship Development**) നബാർഡിന്റെയും (**NABARD**) എന്റെ ഭൂമി ട്രസ്റ്റിന്റെയും (**Ente Bhoomi Trust**) സംയുക്ത സഹകരണത്തോടെ സംഘടിപ്പിച്ച ശിൽപശാല

809170

KERALA AGRICULTURAL UNIVERSITY
CENTRAL LIBRARY
V. D. (P.O.), THRISSUR

2016

തരിശു ഭൂമികളും കടമെടുത്ത ഭൂമിയിലെ കൃഷിയും
(വിദഗ്ധാഭിപ്രായ രൂപീകരണ ശിൽപശാലയുടെ ശുപാർശകൾ)

ക്രോഡീകരിച്ച് തയ്യാറാക്കിയത്	:	ഡോ.പി.എസ്.ഗീതക്കുട്ടി, കാർഷിക സ്ത്രീ പഠന കേന്ദ്രം, കാർഷിക സർവ്വകലാശാല & ശിൽപശാലാകോർഡിനേറ്റർ
സാമ്പത്തിക സഹായം	:	നബാർഡ്, കേരള
സാങ്കേതിക സഹായം	:	എന്റെ ഭൂമി ട്രസ്റ്റ്, തിരുവനന്തപുരം
ശിൽപശാലാസംഘാടനം	:	കാർഷിക സ്ത്രീ പഠനകേന്ദ്രം (Centre for Gender Studies in Agriculture and Farm Entrepreneurship Development), കാർഷിക സർവ്വകലാശാല, വെള്ളാനിക്കര, KAU.P.O, Pin:680656, email:genderstudies@kau.in

ഉള്ളടക്കം

	മുഖവുര	5
1.	ശിൽപശാലയെ കുറിച്ച്	7
2.	ശിൽപശാലയുടെ നിരീക്ഷണങ്ങൾ	8
3.	തരിശ് ഭൂമികളിൽ കൃഷി സാധ്യമാക്കാൻ ശിൽപശാലയുടെ ശുപാർശകൾ	10
	ശിൽപശാലയുടെ കാര്യപരിപാടികളും സംഘാടകരും	15

പ്രൊഫസർ.പി.രാജേന്ദ്രൻ
വൈസ് ചാൻസലർ
കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാല

വെള്ളാനിക്കര
28.12.2016

മുഖവുര

ഭൂരിഭാഗം കൃഷിഭൂമികളും കൃഷി ചെയ്യാതെ തരിശ് ഭൂമികളാക്കി മാറ്റപ്പെട്ടു എന്നത് കേരളത്തിന്റെ കാർഷിക രംഗം നേരിടുന്ന പ്രതിസന്ധിയാണ്. കൃഷിഭൂമികൾ തരിശിടുന്ന പ്രവണത സംസ്ഥാനത്തെ ഭക്ഷ്യോൽപ്പാദനം കുറയ്ക്കുന്നു എന്നതിനുമപ്പുറം നാട്ടിൻപുറത്തെ തൊഴിലവസരങ്ങളിലും ജൈവസമ്പത്തിലും ജലസമ്പത്തിലും പുതിയ വെല്ലുവിളികൾ സൃഷ്ടിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. പാട്ടക്കൃഷിസമ്പ്രദായം, നിയമം വഴി തടഞ്ഞിട്ടുള്ള നമ്മുടെ സംസ്ഥാനത്ത് കൃഷിഭൂമി പാട്ടവ്യവസ്ഥയിൽ കൃഷിക്ക് കൈമാറാൻ കഴിയില്ല. ഈ അവസ്ഥയിലും, അനൗപചാരികമായി ഭൂമി കടമെടുത്ത് കൃഷി ചെയ്യാൻ ചെറുകിട കർഷകരും വനിതാ കർഷകസംഘങ്ങളും ശ്രമിക്കുന്നുണ്ട്. എങ്കിലും ഉടമസ്ഥരിൽ നിന്നും ഭൂമി കടമായി കിട്ടാതെയും ഭൂമി കടമെടുത്ത് ചെയ്യുന്ന കൃഷിക്ക് വികസനവകുപ്പുകളിൽ നിന്നും ലഭിക്കേണ്ട വികസന സഹായങ്ങൾ ലഭിക്കാതെയും ഇവർ ഏറെ ബുദ്ധിമുട്ടുന്നുണ്ടെന്ന് കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയുടെ കാർഷിക സ്ത്രീ പഠനകേന്ദ്രം (Centre for Gender Studies in Agriculture and Farm Entrepreneurship Development) നടത്തിയ പഠനങ്ങൾ ചൂണ്ടികാണിക്കുന്നു. ഉചിതമായ നിയമനിർമ്മാണം വഴിയും ജനകീയ പങ്കാളിത്തമുള്ള പ്രാദേശിക ഇടപെടലുകൾ വഴിയും ഈ പ്രശ്നങ്ങൾക്ക് പരിഹാരം കാണാൻ കഴിയും എന്ന് ''തരിശ് ഭൂമികളും കടമെടുത്ത ഭൂമിയിലെ കൃഷിയും'' എന്ന വിഷയത്തിൽ കാർഷിക സർവ്വകലാശാല സംഘടിപ്പിച്ച ശിൽപശാലയുടെ നിരീക്ഷണങ്ങളും നിർദ്ദേശങ്ങളും എടുത്തുകാട്ടുന്നു. സംസ്ഥാനത്തെ കൃഷിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട വിവിധ ഭരണതലങ്ങളിലും, വകുപ്പുകളിലും പുതിയ നയങ്ങളും പദ്ധതികളും ജനകീയകൂട്ടായ്മകളും രൂപീകരിക്കുക വഴി സർക്കാരും വികസന പങ്കാളികളും ഈ നിർദ്ദേശങ്ങൾ നടപ്പാക്കുമെന്ന് പ്രത്യാശിക്കുന്നു. ഈ ഉദ്യമത്തിൽ പങ്കെടുത്ത എല്ലാ കർഷകർക്കും വികസന ഏജൻസികൾക്കും പ്രത്യേകിച്ച് ''നബാർഡിനും'' ''എന്റെ ഭൂമി ട്രസ്റ്റിനും'' അഭിനന്ദനങ്ങൾ. ശിൽപശാലാ ശുപാർശകൾ നടപ്പാക്കാൻ ഏവരുടെയും സഹകരണം പ്രതീക്ഷിച്ചു കൊണ്ട്,

പ്രൊഫ.പി.രാജേന്ദ്രൻ

1. ആമുഖം

കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയിലെ കാർഷിക സ്ത്രീ പഠനകേന്ദ്രം (Centre for Gender Studies in Agriculture & Farm Entrepreneurship Development) നബാർഡിന്റെയും (NABARD) എന്റെ ഭൂമി ട്രസ്റ്റിന്റെയും (ENTE BHOOMI TRUST) സംയുക്ത സഹകരണത്തോടെ 2016, ഒക്ടോബർ 1-ാം തീയ്യതി "തരിശ് ഭൂമികളും കടമെടുത്ത ഭൂമിയിലെ കൃഷിയും" (Fallow Lands and Hired Land Farming) എന്ന വിഷയത്തിൽ ഒരു വിദഗ്ധാഭിപ്രായ രൂപീകരണ ശിൽപശാല സംഘടിപ്പിച്ചു. ബഹുമാനപ്പെട്ട കേരള കൃഷികർഷക-ക്ഷേമവകുപ്പ് മന്ത്രി അഡ്വ.വി.എസ്.സുനിൽകുമാർ ഉദ്ഘാടനം ചെയ്ത ചടങ്ങിൽ കാർഷിക സർവ്വകലാശാലാ വൈസ് ചാൻസലർ ഡോ.പി.രാജേന്ദ്രൻ അദ്ധ്യക്ഷം വഹിച്ചു. ഡോ. നിവേദിത പി. ഹരൻ (മുൻ അഡീഷനൽ ചീഫ് സെക്രട്ടറി, കേരള സർക്കാർ), ശ്രീ.ബിജു പ്രഭാകർ IAS, (ഡയറക്ടർ, കേരള കൃഷി വകുപ്പ്), ഡോ.ഡി. സജിത് ബാബു (അഡ്മിനിസ്ട്രേറ്റീവ് ഓഫീസർ, ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് ലാൻഡ് & ഡിസാസ്റ്റർ മാനേജ്മെൻറ്) എന്നിവർ വിവിധ വിഷയങ്ങൾ അവതരിപ്പിച്ച് സംസാരിച്ചു. തരിശ് ഭൂമി കടമെടുത്ത് കൃഷി ചെയ്യുന്ന കർഷകർ നേരിടുന്ന പ്രശ്നങ്ങളും കൃഷിഭൂമി ബാങ്കിന്റെ (Farm Land Bank) സാദ്ധ്യതകളും കാർഷിക സ്ത്രീ പഠനകേന്ദ്രം മേധാവി ഡോ.പി.എസ് ഗീതക്കുട്ടി അവതരിപ്പിച്ചു. കാർഷിക സർവ്വകലാശാലാ വിജ്ഞാനവ്യാപനവിഭാഗം മേധാവി ഡോ എസ്. എസ്റ്റലിറ്റയും ശ്രീമതി. പി.ടി.ഉഷയും (നബാർഡ്, DGM), ശ്രീമതി ദീപ.എസ്.പിള്ളയും (നബാർഡ്, AGM) ഈ ശിൽപശാലയിലെ ക്ഷണിക്കപ്പെട്ട അതിഥികളായിരുന്നു. കർഷകരും തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട ജനപ്രതിനിധികളും ശാസ്ത്രജ്ഞരും കൃഷി വകുപ്പ്, റവന്യൂ വകുപ്പ്, ത്രിതല പഞ്ചായത്ത്, കുടുംബശ്രീ, ലീഡ് ബാങ്കുകൾ, സഹകരണ ബാങ്കുകൾ തുടങ്ങിയ വികസന ഏജൻസികളുടെ നേതൃത്വങ്ങളും പ്രതിനിധികളും ഈ ശിൽപശാലയിൽ പങ്കെടുത്ത് അഭിപ്രായങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്തി. ഭൂമി തരിശിടാതിരിക്കുവാനും തരിശ് ഭൂമികൾ കൃഷിയിടങ്ങളാക്കാനും തരിശ് ഭൂമികൾ കടമെടുത്ത് (Hired Land Farming) കൃഷി ചെയ്യുന്നവർ നേരിടുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കാനും വേണ്ട ഇടപെടലുകളെ കുറിച്ചായിരുന്നു ശിൽപശാലയുടെ അവതരണങ്ങളുടെയും ചർച്ചകളുടെയും ഊന്നൽ. രാവിലെ നടന്ന ചർച്ചകളുടെ തുടർച്ചയായി, പ്രശ്നപരിഹാരങ്ങൾ നിർദ്ദേശിക്കുന്നതിനൊപ്പം അവ ഏതൊക്കെ വകുപ്പുകൾ നടപ്പിലാക്കണമെന്നു കൂടി സൂചിപ്പിച്ചു കൊണ്ടാണ് ഉച്ചയ്ക്ക് ശേഷം നടന്ന നിർദ്ദേശ ചർച്ച അവസാനിച്ചത്.

2. ശിൽപശാലയുടെ നിരീക്ഷണങ്ങൾ

ഭൂമി തരിശിടാതിരിക്കുവാനും തരിശ് ഭൂമികൾ കൃഷിയിടങ്ങളാക്കാനും തരിശ് ഭൂമി കടമെടുത്ത് കൃഷി ചെയ്യുന്നവർ നേരിടുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കുവാൻ വേണ്ട നിർദ്ദേശങ്ങൾ രൂപീകരിക്കുവാനും കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാല സംഘടിപ്പിച്ച ശിൽപശാലയുടെ പ്രധാന നിരീക്ഷണങ്ങൾ താഴെ പറയുന്നു

(1) ഭൂമിയുടെ യഥാർത്ഥ മൂല്യം നിശ്ചയിക്കേണ്ടത് ഭൂമി എന്തിനു വേണ്ടി ഉപയോഗിക്കുന്നു എന്ന അടിസ്ഥാനത്തിലാകണം. ഏത് വിധത്തിലായാലും കൃഷി ഭൂമി തരിശിടുന്നത് ദേശീയ നഷ്ടമാണ്, പ്രത്യേകിച്ച് വേണ്ടത്ര ആഹാരം ഉത്പാദിപ്പിക്കാത്ത കാരണം പട്ടിണി നിലനിൽക്കുന്ന നമ്മുടെ രാജ്യത്ത്! ഭൂമി തരിശിടുമ്പോൾ ഭക്ഷ്യ ഉത്പാദനം നടക്കാതെ പോകുന്നുണ്ട് എന്നതിനു പുറമേ, ഭൂമിയിൽ കൃഷിയിറക്കാത്തത് വഴി പ്രദേശവാസികളുടെ തൊഴിലവസരങ്ങൾ കൂടി നഷ്ടപ്പെടുന്നുണ്ട്. കൃഷിഭൂമി തരിശ് ഭൂമിയായി മാറുമ്പോൾ ഭൂമിയിലെ ജൈവ വൈവിധ്യത്തിനും പരിസ്ഥിതിയ്ക്കും സാരമായ നാശനഷ്ടങ്ങൾ ഉണ്ടാകുന്നുണ്ട്; പ്രദേശത്തെ ജലലഭ്യതയെയും മൊത്തത്തിൽ ഇത് ബാധിക്കുന്നു. തരിശ് പ്രദേശങ്ങൾ വന്യമൃഗങ്ങൾ നാട്ടിലേക്ക് കടന്നുകയറി ഒളിക്കാനുള്ള സൗകര്യവും സാഹചര്യവും സൃഷ്ടിക്കുന്നത് അവശേഷിക്കുന്ന കൃഷിയിടങ്ങളിൽ വന്യമൃഗങ്ങളുടെ ആക്രമണം കൂടാൻ കാരണവുമാകുന്നു.

(2) പാട്ടവ്യവസ്ഥ നിയമം കൊണ്ട് (1963-ലെ ഭൂപരിഷ്ക്കരണ നിയമം) നിരോധിച്ചിട്ടുള്ള സംസ്ഥാനമാണ് കേരളം. അതിനാൽ നിയമപ്രകാരം രേഖാമൂലമുള്ള കരാർ വഴി പാട്ടക്കൃഷിക്ക് ഭൂമി നൽകാൻ കഴിയില്ല. കരാർ ഇല്ലാതെ ഭൂമി പാട്ടക്കൃഷിക്ക് നൽകിയാൽ ഭൂമി തിരികെ കിട്ടില്ലായെന്നുള്ള ഭയം മൂലം തരിശിട്ടാലും, കൃഷി ചെയ്യാൻ തയ്യാറുള്ള കർഷകർക്ക് ഭൂമി നൽകാൻ മിക്ക ഉടമസ്ഥരും വിമുഖത കാണിക്കുന്നു. എങ്കിലും അനൗപചാരികമായി ഭൂമി കടമെടുത്ത് കൃഷി ചെയ്യുന്ന രീതി മിക്ക പ്രദേശങ്ങളിലും വ്യാപിക്കുന്നുണ്ട്. ഇത് നിയമത്തിനെതിരാണെങ്കിലും സർക്കാരിന്റെ ചില വികസന പദ്ധതികളും അനൗപചാരിക രീതിയിലുള്ള പാട്ടകൃഷിയെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതായി കാണുന്നു. വനിതാ സംഘങ്ങളാണ് കൂടുതലായി ഈ വിധത്തിൽ ഭൂമി കടമെടുത്തു കൃഷി ചെയ്യുന്നവർ. കടമായിട്ട് എടുത്ത ഭൂമിയിൽ കൃഷി ചെയ്യുമ്പോൾ ഭൂമിയുടെ നികുതി അടച്ച രശീതിന്റെ പകർപ്പ് കൃഷിവകുപ്പിന്റെ സബ്സിഡികളും ബാങ്കിന്റെ വായ്പയും ലഭിക്കാൻ അത്യാവശ്യമാണ്. ഭൂരിഭാഗം ഉടമസ്ഥരും ഈ രേഖകൾ ഭൂമികടമെടുത്ത് കൃഷി ചെയ്യുന്നവർക്ക് നൽകാൻ മടിക്കുന്നു. വേണ്ട രേഖകളില്ലാത്തതു കാരണം, കൃഷിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട മറ്റു സ്ഥാപനങ്ങളിലും ഭൂമി കടമെടുത്തു കൃഷി ചെയ്യുന്നവരെ കർഷകരായി പരിഗണിക്കുന്നില്ല. അങ്ങിനെ അർഹതപ്പെട്ട വായ്പയും സബ്സിഡികളും ഇൻഷുറൻസും വിപണിയുമെല്ലാം ഇവർക്ക് നഷ്ടപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ വർഷം കടം എടുത്ത ഭൂമി അടുത്ത വർഷം അതേ വ്യക്തിക്കും സംഘങ്ങൾക്കും മിക്ക ഭൂഉടമസ്ഥരും നൽകാറുമില്ല. തുടർച്ചയായി കൃഷിക്ക് ഭൂമി ലഭിക്കാതെ വരുന്നതിനാൽ ഭൂമി സ്വന്തമായിട്ടില്ലാത്ത ഈ വിഭാഗം കർഷകരുടെ കൃഷി പ്രവർത്തനത്തിന് സുസ്ഥിരത ഇല്ലാതെ പോകുന്നു. ഭൂമി കിട്ടാതെ ഇങ്ങിനെ കൃഷിയിൽ നിന്നും പിൻതിരിയേണ്ടി വരുന്നതിൽ ഭൂരിപക്ഷവും സ്ത്രീകളാണ്. ഇതിനാൽ കൃഷി സ്ഥായിയായ ഒരു തൊഴിലാക്കാൻ ഈ കർഷകർക്ക് കഴിയുന്നില്ല. അതേ സമയം ഭൂമി സ്വന്തമായിട്ടുള്ള കർഷകർ കൃഷി ചെയ്യാൻ താത്പര്യമില്ലാതെ ഭൂമി തരിശിട്ട് കാർഷിക രംഗത്തിന് പ്രതിസന്ധി സൃഷ്ടിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. **കൃഷി ഭൂമി തരിശ് ആക്കിയിടുന്ന പ്രവണത ഇല്ലാതാക്കാനും, കടമെടുത്തഭൂമിയിൽ കൃഷി ചെയ്യുന്ന കർഷകർക്ക് ഭൂമി ലഭ്യമാക്കാനും, ഭൂമിയുടെ ഉടമസ്ഥരായ കൃഷിക്കാർക്ക് കിട്ടുന്ന എല്ലാ വികസന സഹായങ്ങളും ലഭ്യമാക്കാനും സർക്കാർ ഇടപെടലുകൾ അത്യാവശ്യമായിരിക്കുന്നു.**

ശിൽപശാലയുടെ ഉദ്ഘാടനം

കർഷകർ അനുഭവങ്ങൾ പങ്കിടുന്നു

പ്രശ്നങ്ങളും സാദ്ധ്യതകളും അവതരിപ്പിക്കുന്നു

ശിൽപശാലയുടെ നിർദ്ദേശങ്ങളും തീരുമാനങ്ങളും

(3) കൃഷിഭൂമിയുടെ സുസ്ഥിര ഉപയോഗം സാമ്പത്തിക കാരണങ്ങൾക്കുപരി സാമൂഹികവും പാരിസ്ഥിതികവുമായ ആവശ്യങ്ങൾ കണക്കിലെടുത്തും പരമപ്രധാനമാണ്. ഇതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ തരിശ് ഭൂമിയിൽ കൃഷി സാധ്യമാക്കാനും തരിശിടുന്നത് തടയാനും സർക്കാർ ഇടപെടേണ്ടതുണ്ട്; ഇതിനായി നിയമപരവും, വികസനപരവും, സാമൂഹികവും ആയ ഇടപെടലുകൾ പ്രയോജനപ്പെടുത്തുന്നതിനൊപ്പം, കൃഷി ലാഭകരമാക്കാനും, ഉത്പാദനം കൂട്ടാനും, ആധുനീകരിക്കാനും വേണ്ട മാർഗ്ഗങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതും വളരെ അത്യാവശ്യമാണ്.

(4) തരിശിട്ട ഭൂമിയുടെ ഉടമ അല്ലാതെ ഭൂമി കടമെടുത്ത വ്യക്തിയാണ് കൃഷി ചെയ്യുന്നതെങ്കിൽ, അങ്ങനെയുള്ള കൃഷിക്കാർക്ക് കുറഞ്ഞത് മൂന്ന് വർഷമെങ്കിലും തുടർച്ചയായി ഭൂമി മിതമായ വാടകനിരക്കിൽ ലഭിക്കാനുള്ള നിയമസാധുകരണമുള്ള വ്യവസ്ഥ പ്രാബല്യത്തിൽ കൊണ്ടു വരണം. ഇതിനായി പ്രദേശത്തെ തരിശ് നിലങ്ങൾ പഞ്ചായത്ത് ഏറ്റെടുത്ത് ന്യായമായ കരാർ വ്യവസ്ഥയിൽ കൃഷി ചെയ്യാൻ താൽപര്യമുള്ള കർഷക കൂട്ടായ്മകളെ ഏൽപിക്കുന്ന സംവിധാനം (ഉദാ:കൃഷി ഭൂമിബാങ്ക്) ഉണ്ടാകണം. ഭൂബാങ്കുകൾ വഴി തരിശ് ഭൂമികൾ കൃഷിയിടമാക്കാൻ പ്രദേശവാസികളുടെ കർഷകകൂട്ടായ്മകൾ രൂപീകരിക്കപ്പെടണം. (ഉദാ: സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങൾ, കൂട്ടുത്തരവാദിത്വ സംഘങ്ങൾ, കർഷക ഉത്പാദക കമ്പനികൾ) ശിൽപശാലയുടെ തുടക്കത്തിലെ അവതരണങ്ങളെ തുടർന്നുള്ള ചർച്ചയിൽ വിവിധ പ്രതിനിധികൾ പങ്കുവെച്ച അനുഭവങ്ങളും കാഴ്ചപ്പാടുകളും മേൽപ്പറഞ്ഞ നിരീക്ഷണങ്ങൾക്ക് അടിസ്ഥാനമായി. ഈ പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കാൻ ശിൽപശാല നിർദ്ദേശിച്ച ശുപാർശകൾ ഇനി കൊടുക്കുന്നു.

3 തരിശ് ഭൂമികളിൽ കൃഷിസാദ്ധ്യമാക്കാൻ ശില്പശാല രൂപീകരിച്ച ശുപാർശകൾ

ഭൂമി [illegible] തരിശ ഭൂമി [illegible] കൃഷി ചെയ്യുന്നവർ നേരിടുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾ [illegible] നിർദ്ദേശങ്ങളാണ് ശില്പശാല [illegible]

1 ഭൂമി [illegible] കൊണ്ടുവരേണ്ട നിയമ [illegible]

a) നിലവിലുള്ള തരിശിടങ്ങളിൽ കൃഷി സാദ്ധ്യമാക്കുന്നതിന് [illegible] ഭൂമി [illegible] പുതുതായിട്ടുള്ള നിയമ ഇടപെടലുകൾ [illegible]

[illegible]

നടപടി എടുക്കേണ്ട ഏജൻസി കൃഷി വകുപ്പ്, റവന്യൂ വകുപ്പ്, തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ വകുപ്പ്

b) [illegible] നടപടി എടുക്കേണ്ട ഏജൻസി: കൃഷി വകുപ്പ്, റവന്യൂ വകുപ്പ്, തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ വകുപ്പ്, ജില്ലാ കളക്ടർ

c) [illegible] (Kerala Wetlands and Paddy Land Conservation Act) [illegible] (safe leasing) [illegible] നടപടി എടുക്കേണ്ട ഏജൻസി: കൃഷി വകുപ്പ്, റവന്യൂ വകുപ്പ്, തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ വകുപ്പ്

d) സാധ്യമാക്കാൻ പറ്റുന്ന മറ്റൊരു നിയമ ഇടപെടൽ, കൃഷി [illegible] (Commercial Activity) ആയി കണക്കിലെടുക്കുന്ന [illegible] 1963-ലെ ഭൂപരിഷ്ക്കരണ നിയമത്തിന്റെ കീഴിൽ [illegible]

വ്യവസ്ഥ നിലവിൽ കൂട്ടി ചേർക്കാൻ കഴിയും.(**നടപടി എടുക്കേണ്ട ഏജൻസി: : കൃഷി വകുപ്പ് ,** റവന്യു വകുപ്പ്)

e) മറ്റൊരു നിയമ ഇടപെടൽ സാദ്ധ്യത, 1955-ലെ അത്യാവശ്യ സാധനനിയമത്തിന്റെ (Essential Commodities Act, 1955) കീഴിൽ പുതുതായി ഒരു ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിച്ച് കൃഷിക്ക് വേണ്ടി ഉണ്ടാക്കുന്ന തരിശ് ഭൂമികളിലെ കരാറുകൾ സംസ്ഥാനത്തെ കാർഷിക ഉത്പാദനത്തിനും ഭക്ഷ്യസുരക്ഷയ്ക്കും അത്യാവശ്യ മുൻകരുതലായി പ്രഖ്യാപിക്കുക എന്നതാണ്.(നടപടി **എടുക്കേണ്ട:: ഏജൻസി : കൃഷി വകുപ്പ്** , റവന്യു വകുപ്പ്, **ഭക്ഷ്യ വകുപ്പ്**)

f) മുൻപ് ആന്ധ്രാപ്രദേശിൽ നടപ്പാക്കിയിട്ടുള്ള ലൈസൻസ് കൃഷിക്കാരുടെ ബിൽ (Andhra Pradesh Bill of Licensed Cultivators, 2011) മാതൃകയിൽ ആവശ്യമായ ഭേദഗതികളോടെ വായ്പ, ഇൻഷുറൻസ്, വിപണനം തുടങ്ങിയവ ഭൂമിയുടെ ഉടമസ്ഥതയില്ലാത്ത കൃഷിക്കാർക്കും ലഭിക്കാനുള്ള സാഹചര്യം ഒരുക്കലാണ് മറ്റൊരു നിയമ ഇടപെടൽ സാധ്യത.(നടപടി എടുക്കേണ്ട: ഏജൻസി : കൃഷി വകുപ്പ്)

2 **ഇന്നത്തെ നിലയിൽ തരിശ് ഭൂമികളിൽ കൃഷി നടത്താൻ കർഷക കൂട്ടായ്മകളും സ്ഥാപനങ്ങളും നടപ്പിലാക്കേണ്ട വകുപ്പുതല നിർദ്ദേശങ്ങൾ**

ഇന്നത്തെ അവസ്ഥയിൽ (നിയമാനുസൃതം പാട്ടക്കൃഷി സംവിധാനം നിലവിലില്ലാത്ത സാഹചര്യത്തിൽ) കടമെടുത്ത ഭൂമിയിൽ വിവിധ കർഷക വിഭാഗങ്ങൾക്ക് (വനിതാ കർഷക സംഘങ്ങളുൾപ്പെടെ) കൃഷി ദുഷ്കരമല്ലാതാക്കാൻ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ, കൃഷി വകുപ്പ്, കൃഷിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട മറ്റു ഏജൻസികൾ, എന്നിവ ഒറ്റയ്ക്കും സംയുക്തമായും താൽപര്യമെടുത്ത് നടപ്പിലാക്കേണ്ട വിവിധ മാർഗ്ഗങ്ങളും നടപടികളും താഴെ പറയുന്നു.

a) **കൃഷിവകുപ്പിനു കീഴിൽ ഓരോ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലും തരിശുഭൂമികളെല്ലാം ഉൾപ്പെടുത്തി കൃഷി ഭൂമി ബാങ്ക് (Farm Land Bank) പദ്ധതി രൂപീകരിക്കുകയാണ് പ്രധാനമായും ഉണ്ടാകേണ്ട ഒരു ഇടപെടൽ**. കൃഷി ഭൂമി ബാങ്കിന്റെ പ്രവർത്തന രീതി, രൂപീകരിക്കാൻ വേണ്ട ഫണ്ട്, ഭൂബാങ്ക്ഘടന, മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ, കർഷകകൂട്ടായ്മയുടെ നടത്തിപ്പ്, ഭൂബാങ്ക്കർഷകഅംഗത്വം, ഭൂബാങ്കിൽ ഭൂമി നിക്ഷേപിക്കുന്ന ഉടമകൾക്കും ഭൂമി കടമെടുക്കുന്ന അംഗങ്ങൾക്കുള്ള കരാറുകളുടെ ഘടന, വാടകനിരക്ക്, കരാറടിസ്ഥാനത്തിൽ കൃഷി ഏറ്റെടുക്കാവുന്ന കർഷക സംഘങ്ങൾ / സംഘാംഗങ്ങൾ പാലിച്ചിരിക്കേണ്ട നിബന്ധനകൾ, കരാറിന്റെ കാലാവധി എന്നിവ കൃത്യമായ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളോടെ രൂപീകരിച്ച് നടപ്പിലാക്കണം. ഭൂബാങ്ക് രൂപീകരണചട്ടത്തിൽ, കച്ചവടസംഘങ്ങളും ബഹുരാഷ്ട്രകുത്തക കമ്പനികളും മറ്റും കർഷകസംഘങ്ങളായിട്ട് കടന്നു കൂടാനുള്ള എല്ലാ പഴുതുകളും, ഒഴിവാക്കണം. ഇതിനുള്ള ഒരു മാർഗ്ഗം ഭൂബാങ്ക് വഴി കൃഷി ഭൂമി ലഭിക്കാനുള്ള കരാറുകൾക്ക് വില്ലേജ് ഓഫീസ് /പഞ്ചായത്ത് ഓഫീസ് / കൃഷി ഓഫീസ് എന്നിവയിൽ നിന്നും ലഭിക്കേണ്ട അസൽ സർട്ടിഫിക്കറ്റ് രേഖകൾ നിർബന്ധമാക്കുക എന്നതാണ് (നടപടി എടുക്കേണ്ട ഏജൻസി : **കൃഷി വകുപ്പ് ;കൃഷി ഭൂമി ബാങ്ക് രൂപീകരണ പദ്ധതി എഴുതി തയ്യാറാക്കാനായി കൃഷി വകുപ്പ് ഡയറക്ടർ ഒരു കമ്മിറ്റി രൂപീകരിക്കാനുള്ള നടപടി സ്വീകരിക്കണം**)

b) **തരിശ് ഭൂമിയിൽ കൃഷി ചെയ്യാൻ പുത്തൻ കർഷക കൂട്ടായ്മകൾ നിയമാനുസൃതമായി രൂപീകരിക്കണം** . കരാറടിസ്ഥാനത്തിൽ/ലൈസൻസ് അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഭൂമി കടമെടുത്ത് കൃഷി ചെയ്യാൻ അർഹതയുള്ള കർഷകക്കൂട്ടായ്മകളെ കൃത്യമായി നിർണ്ണയിച്ച് പട്ടികയുണ്ടാക്കണം. ഇങ്ങിനെയുള്ള കർഷകക്കൂട്ടായ്മകൾ 1956-ലെ കമ്പനി നിയമ പ്രകാരം കർഷക ഉത്പാദന സംഘങ്ങളായിട്ടോ (Farmer Producer Company) കുടുംബശ്രീയുടെയോ, പൊതുമേഖല വികസന

ഏജൻസികൾ ഒരുക്കുന്ന സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങളായിട്ടോ കർഷക സംഘങ്ങളായിട്ടോ പ്രാദേശിക കർഷക സംഘങ്ങളായിട്ടോ നിലവിലുള്ള നിയമാനുസൃതമായി രൂപീകരിക്കപ്പെട്ടവയാകണം. (നടപടിയെടുക്കേണ്ട ഏജൻസി : ഗ്രാമപഞ്ചായത്തും കൃഷി ഓഫീസും)

c) ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾക്ക് അതാത് പ്രദേശത്ത് തരിശിടുന്ന ഭൂമി താൽക്കാലികാടിസ്ഥാനത്തിൽ ഏറ്റെടുത്ത് കൃഷി ചെയ്യാൻ തയ്യാറുള്ള കർഷക കൂട്ടായ്മകളെ (സ്വയംസഹായ സംഘം, കൂട്ടുത്തരവാദിത്വ സംഘം, കർഷക ഉത്പാദനകമ്പനി) ഏൽപ്പിക്കാൻ നിലവിലുള്ള അധികാരം പൂർണ്ണമായും വിനിയോഗിക്കാൻ വേണ്ട നിർദ്ദേശം നൽകണം. കൃഷിഭൂമിബാങ്ക് (Farm Land Bank) രൂപീകരിച്ചിട്ടോ, അല്ലാതെയോ കർഷകകൂട്ടായ്മകൾക്ക് തരിശ് ഭൂമി കൃഷിക്കായി നൽകുമ്പോൾ മേൽ പറഞ്ഞ നടപടി നിബന്ധനകൾ കൃത്യമായി പാലിക്കാൻ വേണ്ട അറിവ് പഞ്ചായത്തധികൃതർക്കും, കൃഷിവകുപ്പ് പ്രവർത്തകർക്കും നൽകണം. ഇതിനായി പ്രത്യേക തരിശിടുന്ന ഭൂമി മറ്റുള്ള പ്രദേശത്തെ കൈവശക്കാരുടെയും ഉടമസ്ഥരുടെയും വിവരങ്ങൾ, റോഡ്, ഓഫീസ് കെട്ടിടങ്ങൾ തുടങ്ങിയവ പണിയുന്നതിന് സർക്കാർ ഏറ്റെടുക്കുക വഴി തരിശാക്കപ്പെട്ട ഉപയോഗിക്കാതെ കിടക്കുന്ന സർക്കാർ ഭൂമിയുടെ വിവരങ്ങളും മറ്റ് പൊതുസ്ഥാപനങ്ങളുടെയും കൈവശമുള്ള ഭൂമികൾ തുടങ്ങിയവയും ഇത്തരത്തിൽ കൃഷിക്കായി കരാറടിസ്ഥാനത്തിൽ നൽകാൻ പഞ്ചായത്തുകൾ മുൻകൈയെടുക്കണം. (നടപടിയെടുക്കേണ്ട ഏജൻസി : ഗ്രാമപഞ്ചായത്തും കൃഷി ഓഫീസും)

d) ഗ്രാമപഞ്ചായത്തടിസ്ഥാനത്തിൽ കൃഷിവകുപ്പ് ഓരോ പ്രദേശത്തെയും തരിശുഭൂമിയുടെ വിവരം കൃത്യമായി ശേഖരിക്കുകയും ഡേറ്റാ ബാങ്ക് ആയി പ്രസിദ്ധീകരിക്കുകയും വേണം എന്ന നിലവിലുള്ള നിർദ്ദേശം കൃത്യമായി പാലിക്കുന്നുണ്ടോ എന്നത് നിരീക്ഷിച്ച് വിലയിരുത്തപ്പെടണം. കൃഷിഭൂമിബാങ്കിന്റെ (Farm Land Bank) പ്രവർത്തനം കർഷകകൂട്ടായ്മകൾക്ക് തരിശ് ഭൂമി കരാറടിസ്ഥാനത്തിൽ നൽകാൻ എന്നിവ തരിശ് ഭൂമി ഡിജിറ്റൽ‌വത്കരിക്കാനുള്ള സംവിധാനം ഉൾപ്പെടുത്തുന്ന വിവരത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലാകണം (നടപടി എടുക്കേണ്ട ഏജൻസി ഗ്രാമപഞ്ചായത്തും കൃഷി ഓഫീസും)

e) സ്വന്തം ഭൂമിയിൽ കൃഷി ചെയ്യുന്ന കർഷകർക്ക് ലഭിക്കുന്ന ആനുകൂല്യങ്ങളും അവസരങ്ങളും പാട്ടത്തിനോ കടമായെടുത്ത ഭൂമിയിലോ പുറംപോക്കിലോ, പട്ടയരഹിത ഭൂമിയിലോ കൃഷി ചെയ്യുന്ന കൃഷിക്കാർക്കും ലഭിക്കാൻ സാഹചര്യം സൃഷ്ടിക്കണം. കൃഷിവകുപ്പ് ഇതിന് തക്കതായ പദ്ധതിക്ക് മാനദണ്ഡങ്ങളും മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളും രൂപീകരിച്ച് നടപ്പിലാക്കണം. (നടപടി എടുക്കേണ്ട ഏജൻസി : കൃഷി വകുപ്പ്, സംസ്ഥാന കേരള സംസ്ഥാന ബാങ്ക് സമിതി)

f) കൃഷിഭൂമി കൃഷിചെയ്യാനുള്ളതാണെന്നും ഭക്ഷ്യസുരക്ഷയ്ക്ക് കൃഷി നിലനിർത്തണമെന്നും ഇത് സംബന്ധിച്ച് ഭൂവുടമ എന്ന നിലയിലുള്ള ഓരോരുത്തരുടെയും ചുമതലയെ കുറിച്ചും, ഭൂമി തരിശിടുന്നതു മൂലമുണ്ടാകുന്ന നഷ്ടങ്ങളെയും അപകടങ്ങളെയും കുറിച്ചും ഭൂവുടമകളായ കർഷകർക്കിടയിൽ അവബോധം ഉണ്ടാക്കാൻ ജില്ലാ കളക്ടർ ഊർജിത കർമ്മപരിപാടി നടപ്പിലാക്കണം. ഭൂമി തരിശിടാതെ കൃഷി നിലനിർത്താൻ കൃഷിഭൂബാങ്ക് രൂപീകരിച്ച് ഭൂമി ലഭ്യമാക്കുന്നതിന് കൃഷി ചെയ്യാൻ തയ്യാറുള്ളവരെ ഏൽപ്പിച്ച് കൃഷി ചെയ്യിക്കേണ്ട ആവശ്യത്തെ കുറിച്ചുള്ള അവബോധവും ജില്ലാ കളക്ടർ, ഭൂവുടമകൾ, പഞ്ചായത്തധികൃതർ, കർഷകകൂട്ടായ്മകൾ, എന്നിവർക്കിടയിൽ ഭൂവിനിയോഗ ബോർഡിന്റെയും കൃഷിവകുപ്പിന്റെയും സഹായത്തോടെ കാമ്പയിനടിസ്ഥാനത്തിൽ പ്രചരിപ്പിക്കണം. (നടപടി എടുക്കേണ്ട ഏജൻസി : ജില്ലാകളക്ടർ, കൃഷി വകുപ്പ്, ഭൂവിനിയോഗ ബോർഡ്)

g) തരിശ്ഭൂമിയിൽ കരാറടിസ്ഥാനത്തിൽ കൃഷി നടത്തുന്ന കർഷകരുടെ ഭൂമിവാടക പ്രാദേശികമായി ഏകീകരിക്കണം. തരിശ് ഭൂമി കൃഷിയോഗ്യമാക്കൽ, ഭൂമിവാടക തുടങ്ങിയ അധിക ചെലവുകൾ

പരിഗണിച്ചു കൊണ്ട് ഈ വിഭാഗം കൃഷിക്ക് പ്രത്യേക കൃഷിചെലവ് നിരക്കും വായ്പാനിരക്കും (scale of finance) ബാങ്കുകൾ പ്രഖ്യാപിക്കുകയും, കർഷകസഹകരണ ബാങ്കുകൾ വഴി പലിശസൗജന്യ വായ്പാ പദ്ധതികൾ നടപ്പിലാക്കുകയും വേണം (നടപടി എടുക്കേണ്ട ഏജൻസി : കൃഷിവകുപ്പ്, നബാർഡ് & കേരള സംസ്ഥാന ബാങ്ക് സമിതി)

h) എല്ലാ ജില്ലാ/ ബ്ലോക്ക്പഞ്ചായത്തുകളും കാർഷികയന്ത്രവൽകരണത്തിനുള്ള പദ്ധതി രൂപീകരിച്ച് കാർഷികസേവനകേന്ദ്രങ്ങൾ (Agro Service Centres) നടപ്പിലാക്കുകയെന്നത് മറ്റൊരു നിർദ്ദേശമാണ്. ഇവയിലൂടെ പ്രാദേശിക യുവസംഘങ്ങളെ കാർഷിക യന്ത്രങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ച് തൊഴിലെടുക്കുവാൻ പ്രാപ്തരാക്കാനും പ്രദേശത്തെ കൃഷിക്ക് യന്ത്രങ്ങളുടെ ഉപയോഗം കൂട്ടുക വഴി കർഷകരുടെ കൃഷിചെലവ് കുറയ്ക്കാനും കൃഷിരംഗത്തെ തൊഴിലാളി പ്രശ്നം ലഘൂകരിക്കാനും കഴിയും. (നടപടി എടുക്കേണ്ട ഏജൻസി : ജില്ലാ/ബ്ലോക്ക്പഞ്ചായത്ത്, കൃഷി വകുപ്പ്)

i) കാർഷിക കർമ്മസേന, ലേബർബാങ്ക് തുടങ്ങിയ പ്രാദേശികമായി യന്ത്രസഹായത്തോടെയും അല്ലാതെയും രൂപീകരിക്കുന്ന തൊഴിൽ സേവനദായകരുടെ കൂട്ടായ്മയും കൃഷിഭൂമിബാങ്കിന്റെയും തരിശ്ഭൂമി കൃഷിപദ്ധതികളുടെയും വിജയത്തിന് അന്യോന്യബലം നൽകും. ഗ്രാമാടിസ്ഥാനത്തിൽ വിഷരഹിത കൃഷിയും ഇതോടൊപ്പം ബന്ധിപ്പിക്കാവുന്നതാണ് (നടപടി എടുക്കേണ്ട ഏജൻസി:ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, സഹകരണ ബാങ്ക്, കൃഷി വകുപ്പ്)

j) സ്വയം കൃഷി ചെയ്യുന്ന കർഷകർക്കും, സ്ത്രീകൾക്കും, യുവാക്കൾക്കും കൃഷിപണി ചെയ്യാൻ സഹായകമാകുന്ന ചെറുയന്ത്രങ്ങളും കൃഷി ഉപകരണങ്ങളും താഴെത്തട്ടിൽ ലഭിക്കത്തക്ക വിധം ചെറുകിട കാർഷികയന്ത്രനിർമ്മാണ യൂണിറ്റുകൾ വ്യവസായ കൂട്ടായ്മയിലൂടെ ഒരുക്കാൻ കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാല നേതൃത്വം ഏറ്റെടുക്കണം (നടപടി എടുക്കേണ്ട ഏജൻസി : കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാല)

k) കാർഷിക രംഗത്ത് ഗ്രാമതലത്തിൽ രൂപീകരിക്കുന്ന കൂട്ടായ്മകൾ (കർഷകസ്വയം സഹായസംഘങ്ങൾ, കൂട്ടുത്തരവാദിത്വ സംഘങ്ങൾ (JLG), കർഷക ഉത്പാദന കമ്പനികൾ (FPO) എന്നിവ പ്രവർത്തനങ്ങൾ തുടങ്ങുന്നതിനു അത്യാവശ്യമായും സ്ഥലം കൃഷി ഓഫീസിൽ രജിസ്റ്റർ ചെയ്യണമെന്ന നിർദ്ദേശം ഉണ്ടാകണം. ഇവരുടെ കൃഷി പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് സാക്ഷ്യമായി കൃഷി ഓഫീസർ നൽകുന്ന സർട്ടിഫിക്കേറ്റ് കാർഷിക ലോൺ, സബ്സിഡി, കൃഷി നഷ്ടപരിഹാരം, ഇൻഷുറൻസ് തുടങ്ങിയവ കിട്ടാൻ വേണ്ട അപേക്ഷകൾക്ക് നിർബന്ധമാക്കുകയും വേണം. (നടപടി എടുക്കേണ്ട ഏജൻസി :കുടുംബശ്രീ, ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, ബാങ്കുകൾ, നബാർഡ്, കൃഷി വകുപ്പ്)

l) കാർഷിക രംഗത്ത് ഊർജസ്വലരായി പ്രവർത്തിക്കുന്ന അനേകം വനിതാക്കൂട്ടായ്മകൾ കുടുംബശ്രീയുടെ കീഴിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നുണ്ട്. കുടുംബശ്രീയുടെ കൃഷിപ്രോത്സാഹന പദ്ധതികൾക്കും കൃഷിവകുപ്പിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കും സംയോജനം കൊണ്ടുവരുക വഴി വനിതാകൃഷി സംഘപ്രവർത്തകർക്ക് കൃഷിവകുപ്പിന്റെ സാങ്കേതികസഹായവും, സാമ്പത്തികസഹായങ്ങളും പ്രയോജനപ്പെടുത്താൻ കഴിയും. ബഹുഭൂരിപക്ഷം കാർഷിക വനിതാസംഘങ്ങളും കൃഷി നടത്തുന്നത് കടമെടുത്ത തരിശുഭൂമികളിലാണ് എന്നതിനാൽ കൃഷിഭൂബാങ്ക് രൂപീകരിക്കാൻ കൃഷിവകുപ്പിന്റെയും കുടുംബശ്രീയുടെയും ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിന്റെയും സംയോജനപ്രവർത്തനങ്ങൾ വഴി വനിതകളുടെ കാർഷിക പ്രവർത്തനങ്ങൾ നേരിടുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കാൻ കഴിയും. (നടപടി എടുക്കേണ്ട ഏജൻസി:കൃഷി വകുപ്പ്, ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, കുടുംബശ്രീ, നബാർഡ്)

സംസ്ഥാനത്ത് നിലവിലുള്ള തരിശ്ഭൂമികളിൽ കൃഷി തിരിച്ചു കൊണ്ടുവരാനും കൃഷി ഭൂമി തരിശാക്കി മാറ്റാതിരിക്കാനും ഇതിൽ ചൂണ്ടികാട്ടിയ നിയമഇടപെടലുകൾ നടപ്പിലാകണം. ഈ നിയമ ഇടപെടലുകളുടെ രൂപീകരണത്തിനുണ്ടാകാവുന്ന താമസം പരിഗണിച്ച് ഇന്നത്തെ അവസ്ഥയിൽ തന്നെ തരിശ്ഭൂമികളിൽ കൃഷി ഫലപ്രദമാക്കാൻ വേണ്ട ഫീൽഡ്തല പ്രവർത്തനങ്ങൾ ജനകീയ പങ്കാളിത്തത്തോടെ നടത്താൻ വേണ്ട പ്രായോഗിക നിർദ്ദേശങ്ങളും ശിൽപശാല മുന്നോട്ട് വച്ചിട്ടുണ്ട്.

"തരിശു ഭൂമികളും കടമെടുത്ത ഭൂമിയിലെ കൃഷിയും"

ശിൽപശാല കാര്യപരിപാടി

ഒക്ടോബർ 1, 2016
കാർഷിക സ്ത്രീ പഠനകേന്ദ്രം
കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാല, വെള്ളാനിക്കര

ഉദ്ഘാടനം	:	**അഡ്വ.വി.എസ്.സുനിൽകുമാർ** ബഹു. കൃഷി-കർഷക ക്ഷേമ വകുപ്പ് മന്ത്രി
അദ്ധ്യക്ഷൻ	:	**പ്രൊഫസർ (ഡോ.)പി.രാജേന്ദ്രൻ,** വൈസ് ചാൻസലർ, കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാല
ആശംസകൾ	:	**ഡോ.എസ്.എസ്റ്റലിറ്റ,** വിജ്ഞാനവ്യാപനവിഭാഗം മേധാവി, കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാല
	:	**ശ്രീമതി.പി.ടി.ഉഷ** (നബാർഡ്, DGM)
	:	**ശ്രീമതി.ദീപ.എസ്.പിള്ള** (നബാർഡ്, AGM)
വിഷയാവതരണം	:	**ഡോ. നിവേദിത.പി. ഹരൻ** IAS, (മുൻ അഡീഷനൽ ചീഫ് സെക്രട്ടറി & "എന്റെ ഭൂമി ട്രസ്റ്റ്"അദ്ധ്യക്ഷ
	:	**ശ്രീ.ബിജു പ്രഭാകർ** IAS, (കേരള കൃഷി വകുപ്പ് ഡയറക്ടർ)
	:	**ഡോ.ഡി.സജിത് ബാബു** (അഡ്മിനിസ്ട്രേറ്റീവ് ഓഫീസർ, ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് ലാൻഡ് & ഡിസാസ്റ്റർ മാനേജ്മെൻറ്)
	:	**ഡോ.പി.എസ് ഗീതക്കുട്ടി** (പ്രൊഫസർ. കാർഷിക സർവ്വകലാശാല)
പ്രശ്നങ്ങളും അനുഭവങ്ങളും	:	**കർഷകരും പ്രതിനിധികളും**
ഗ്രൂപ്പ് ചർച്ചകൾ	:	**ഡോ.ജിജു.പി.അലക്സ്** (പ്രൊഫസർ, കാർഷിക സർവ്വകലാശാല) **ഡോ.എ.പ്രേമ** (പ്രൊഫസർ, കാർഷിക സർവ്വകലാശാല) **ശ്രീമതി.സുമാനായർ** (അസിസ്റ്റൻഡ് പ്രൊഫസർ, കാർഷിക സർവ്വകലാശാല)
ശിൽപശാലാ കോർഡിനേറ്റർ	:	**ഡോ.പി.എസ് ഗീതക്കുട്ടി** (കാർഷിക സ്ത്രീ പഠനകേന്ദ്രം മേധാവി, കാർഷിക സർവ്വകലാശാല)

809170

KERALA AGRICULTURAL UNIVERSITY CENTRAL LIBRARY K.A.U. (P.O.) THRISSUR

NABCONS

NABARD CONSULTANCY SERVICES (NABCONS)

(Wholly owned subsidiary of NABARD)

EXPERT CONSULTANCY SERVICES AVAILABLE FOR	TESTED EXPERTISE IN
• Techno-economic feasibility studies and potential surveys • Detailed project formulation • Techno-economic appraisal of projects for bank financing, Debt restructuring • Micro-developmental planning, Investment surveys • Conceptualization, design and implementation of developmental programmes / projects in various fields including micro finance • Monitoring and Evaluation of the developmental projects and investments • International Visitors' Programme/ International Exposure Visits • Capacity building and human resource development • Conduct Sectoral studies and identification of potentials and perspective plans • Legislative drafting, model laws, documentation of agreements / contracts in development banking and service matters etc.	➢ Minor irrigation/ ➢ Land development/agronomy Soil conservation/ watershed development/ water management ➢ Organic farming ➢ Agribusiness/ agri clinics ➢ Forestry and waste land development ➢ Plantation and horticulture ➢ Bio-fuel plant cultivation ➢ Farm mechanization, engineering in agriculture ➢ Non-conventional sources of energy ➢ Bio-technology and hi-tech projects ➢ Poultry, dairy, animal husbandry, fisheries(inland and marine) and aqua culture ➢ Post-harvest technology for agricultural produce, storage, food processing, cold chain development, market yards ➢ Rural industrialization and development of non-farm sector ➢ Micro finance, poverty reduction programmes, tribal development, women empowerment and other developmental projects and investments ➢ Capacity building through workshops, seminars and training programmes on developmental issues

NABARD Head Office
Plot No.C-24, G Block,
Bandra Kurla Complex, P B No.8121, Bandra (E)
Mumbai-4000 051

NABCONS
Corporate Office
24, Rajendra Palace
New Delhi-110 008

NABARD

राष्ट्रीय कृषि और ग्रामीण विकास बैंक

National Bank for Agriculture and Rural Development

केरल क्षेत्रीय कार्यालय, पुन्नन रोड, स्टेच्यू, पोस्ट बॉक्स 220, तिरुवनन्तपुरम् - 695 001
Kerala Regional Office, Punnen Road, Statue, Post Box:220, Thiruvananthapuram-695 001
Tel: +91 0471 2701600/1700 • Fax: +91 0471 232 4358
E-mail: trivandrum@nabard.org • Website: www.nabard.org

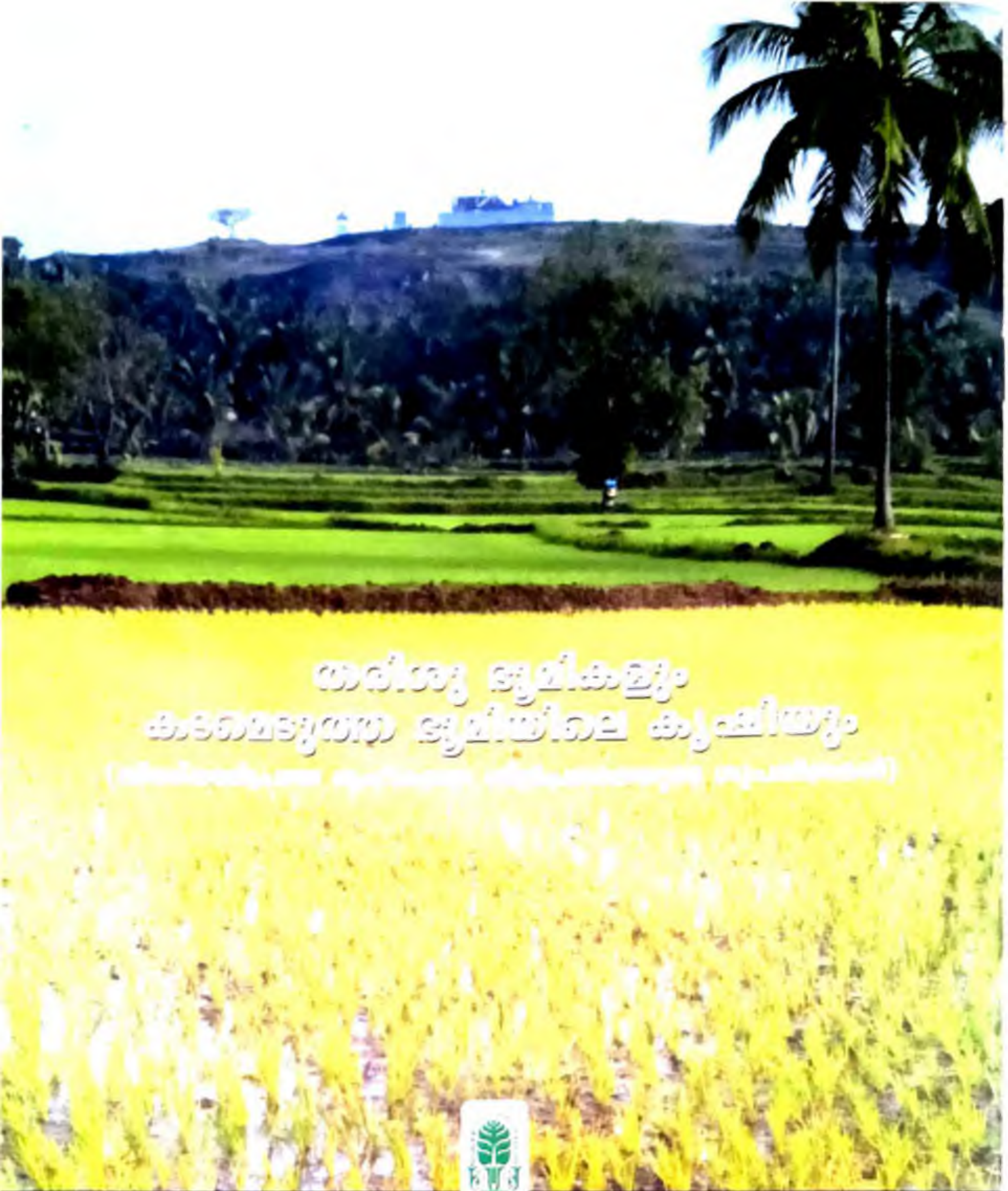

തരിശു ഭൂമികളും കടമെടുത്ത ഭൂമിയിലെ കൃഷിയും

കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയിലെ കാർഷിക സ്ത്രീ പഠനകേന്ദ്രം
(Centre for Gender Studies in Agriculture and Farm Entrepreneurship Development)
നബാർഡിന്റെയും (NABARD) എന്റെ ഭൂമി ട്രസ്റ്റിന്റെയും
(Ente Bhoomi Trust) സംയുക്ത സഹകരണത്തോടെ സംഘടിപ്പിച്ച ശിൽപശാല